





















Dupli Checker Plagiarism Report

Originality Report

 30% Plagiarized Content	 7% Exact Matched	 23% Partial Matched	 70% Unique Content	883 Words	8357 Characters
---	--	---	---	---------------------	---------------------------

Primary Sources

1	http://ijeais.org/wp-content/uploa... erishish alohida ahamiyatga ega, chunki ko'p tillilik butun dunyo bo'ylab keng tarqalmoqda hamda bugungi kunning dolzarb ehtiyojiga aylanadi. Ko'p tillilik ...	 1.37%
2	https://in-academy.uz/index.php/... Kalit so'zlar. Islom moliyasi, islomiy bank, murobaha, tafakkul, foiz. Islom banklari islom normalariga asoslanib faoliyat yurituvchi bank hisoblanadi. Islom.	 1.37%
3	https://m.kun.uz/uz/news/2023/06... Jun 13, 2023 · Hisobotga ko'ra, bu ko'rsatkich 2026 yilga borib 6 trillion dollargacha ko'tarilishi kutilmoqda. 2021 yil holatiga, 76 davlatda 566 ta islomiy bank, 50 ga yaqin...	 1.37%
4	https://kun.uz/48512875 Jun 13, 2023 — 2021 yil holatiga, 76 davlatda 566 ta islomiy bank, 50 ga yaqin davlatda 335 ta takaful (islomiy sug'urta) islomiy moliya institutlari ...	 1.37%
5	https://insurance.tsue.uz/index.ph... Mazkur maqolaning asosiy maqsadi O'zbekistonda islom moliyasi, shuningdek, islomiy investitsiyalarni mamlakatga jalb etishning huquqiy jihatlari va joriy ...	 2.74%
6	http://nhrc.uz/oz/news/m9336 Nov 23, 2022 — ... uchun yanada keng imkoniyatlar eshiklarini ochadi. Men ... loyihalarni amalga oshirish mexanizmlarini sarhisob qilish va belgilash imkonini...	 1.37%

7	https://parliament.gov.uz/articles/1... Oct 28, 2023 — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan aytilgan ushbu so'zlar davlatimiz rahbari so'nggi yillarda ilgari surgan ...	 1.37%
8	https://www.gazeta.uz/oz/2016/10/... Oct 19, 2016 — «Islom olami ulkan iqtisodiy, investitsion salohiyat, energetika resurslariga ega. Ulardan to'g'ri foydalanish, Islom hamkorlik tashkilotiga ...	 2.74%
9	https://insurance.tsue.uz/index.ph... WEBhamkorligini kengaytirish, mamlakatlarimizni birlashtiradigan transport yo'llarini tashkil etish yuksak iqtisodiy taraqqiyot ko'rsatkichlariga erishish imkonini...	 1.37%
10	https://oliymahad.uz/37110 Xususan, O'zbekistonda tarixiy jihatdan qisqa bir davr mobaynida musulmon mamlakatlari bilan xalqaro munosabatlarni yangi bir bosqichga olib chiqish va ...	 1.37%
11	https://zenodo.org/records/781991... MDH davlatlarida ham islom bank ishi, kapital bozori, sug'urta (takaful) va qayta sug'urtalash (retakaful), nobank institutlari, islom ijtimoiy moliyasi, ...	 1.37%
12	https://www.undp.org/sites/g/files... « davlat o'rmon fondini boshqaradi va O'zbekiston Qizil kitobiga hissa qo'shadi. ... mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishi maqsadlariga erishishning o'ziga ...	 1.37%
13	https://namdu.uz/media/Books/pd... by M HAMDAMOYA · Cited by 16 — Shaki jihatdan boy va rang-barang milliy qadriyatlar mazmunida kishilarning bir-birlariga, jamiyatdagi moddiy va ma'naviy hayotga,...	 1.37%
14	https://alskom.uz/uz/services/phy... Mol-mulkni sug'urta qilish. Sug'urta ob'ekti bo'lib, Sug'urta qildiruvchining mulkka egalik qilishi, uni o'z ixtiyorida saqlashi, undan foydalanishi, sug'urta ...	 1.37%
15	https://library.tuit.uz/knigiPDF/eko/... Plastik kartalarning qo'llash mexanizmiga ko'ra turi. 7.-banking ... sug'urta qildiruvchining sug'urtalangan kema yoki yukka bo'lgan.	 1.37%
16	https://depozit.uz/news/ozbekiston... Oct 8, 2021 — Islomiy sug'urta ko'p jihatdan an'anaviy sug'urtaga o'xshashdir, buning sababi esa an'anaviy sug'urtaning shariat talablariga ...	 1.37%

17	https://rgsbm.uz/uploads/docs/44... Mazkur holatda davlat yirik aksiyador sifatida maydonga chiqadi va birinchi navbatda davlat manfaatlarini ko'zlab faoliyat yuritadi. Ya'ni boshqa.	 1.37%
18	https://renessans-edu.uz/files/boo... Nov 16, 2023 — inson hayotini ma'lum bir qismi deb izohlash mumkin. ... tashkiloti bilan kelishilgan ma'lum haq (sug'urta mukofoti) ... Shuningdek, sug'urta ...	 1.37%
19	https://old.gov.uz/oz/news/view/7... O'zbekiston Respublikasi tashqi ishlar vaziri o'rinbosari G'ayrat Fozilov Islom hamkorlik tashkilotiga a'zo 26 davlat tashqi ishlar vazirlari mazkur yig'ilishda ...	 1.37%
20	https://kun.uz/news/2016/10/18/sa... Oct 18, 2016 — ... kengashining ochilish marosimida ishtirok etgan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti vazifasini bajaruvchi Shavkat Mirziyoyev chiqish qildi.	 1.37%

Content

ISLOMIY SUG'URTALASH – TAKOFULNING MOHIYATI, AN`ANAVIY SUG`URLASH USULLARIDAN FARQLI JIHATLARI
Nosirova Fotima Fayzullo qizi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti magistranti
nosirovafotima38@gmail.com Annotatsiya Mazkur tezisda Islomiy moliya va uning ishlash qonun qoidalari haqida ma'lumotlar keltirilgan. Hozirda butun dunyo bo`ylab ushbu sohaning rivojlanganligi esa, uning mamlakatimizning iqtisodiy barqarorligi rivoji uchun yo`natirilishidagi ahamiyati ortib borayotganligini ko`rmoqdamiz. Kalit so`zlar: Islomiy moliya, Islom banklari, aktivga va kapitalga asoslangan moliyalashtirish vositalari, takoful, an`anaviy sug`urtalash vositalari. Hozirda mavjud moliya bozorlarini islomiy moliya tamoyillari asosida tashkil etish islomiy banklarda emas, balki islomiy bo`lmagan banklarda ham sezilarli darajada rivojlanib bormoqda. Indoneziya, Malayziya, Eron, Pokiston, Saudiya Arabistoni va boshqa ko`plab mamlakatlarda barcha banklar va moliya tashkilotlari rioya qilishi kerak bo`lgan islomiy standartlar ishlab chiqildi. Islom moliyasining rivojlanish ko`rsatkichi (IFDI) ma'lumotlari asosida taqdim etilgan statistik ma'lumotlarga ko`ra 2021- yil islomiy moliya sanoatining jami aktivlari qiymati 4,0 trillion AQSh dollariga yetgan va bu miqdor o'tgan yilga nisbatan 17% ga ortgani ta'kidlandi. Hisobotga ko`ra, bu ko`rsatkich 2026 yilga borib 6 trillion dollargacha o'sishi kutilmoqda. 2021-yil holatiga ko`ra, 76 davlatda 566 ta islomiy bank, 50 ga yaqin davlatda 335 ta takaful (islomiy sug'urta) islomiy moliya institutlari faoliyat yuritmoqda.[1] Musulmon mamlakatlarda islomiy moliya tamoyillari asosida yuritilayotgan islomiy banklar, islomiy investitsiya kompaniyalari va shuningdek islomiy fondlarning mablag`laridan mamlakatimizga investitsiya qilish orqali yurtimizning ijtimoiy-iqtisodiy farovinligini oshishiga imkon beradigan loyihalarni amalga oshirish uchun ulkan imkoniyat eshiklarini ochadi. Shu bois, O`zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan aytilgan "Islom olami ulkan iqtisodiy, investitsion salohiyat, energetika resurslariga ega. Ulardan to'g'ri foydalanish, Islom Hamkorlik Tashkilotiga a'zo mamlakatlarning xalqaro savdo-iqtisodiy, investitsion, moliyaviy hamkorligini kengaytirish, mamlakatlarimizni birlashtiradigan transport yo'llarini tashkil etish yuksak iqtisodiy taraqqiyot ko'rsatkichlariga erishish imkonini beradi va bu pirovard natijada boshqa barcha sohalarning rivojlanishida asos bo'lib xizmat qiladi " nutq so'zlari ham soha rivojining naqadar ahamiyatli ekanligini ifodalaydi.[2] Mamlakatimizda ushbu sohaning rivojlanishi nafaqat aholi uchun balki, yurtimizning jahon maydonidagi o`z o`rnini egallashi uchun muhim ahamiyatga ega. Musulmon mamlakatlari bilan bir qatorda boshqa dunyo mamlakatlari bilan ham islom bank ishi, kapital bozori, moliya muassasalari, sug'urta tashkilotlari, investitsiya kompaniyalari, islomiy fintech, halol sektor bo'yicha tajribalar almashish, xizmat

ko`rsatish sohalorida ham malakali kadrlarni tayyorlash mamlakatimizning barqaror iqtisodiy o`shishiga o`zining ijobiy hissasini qo`shadi. Islomiy moliya vositalaridan biri bo`lgan Takoful- sug`urtalash an`anaviy tijoriy sug`urtalashdan butkul farq qiladi. Dastlab islomiy moliya vositalari orasida ushbu vositaning qo`llanilishi va uning qonuniyatlari ishlab chiqilmagan bo`lsada, ammo bu tushuncha ilk islom davrlaridan shu paytgacha insonlarning turmush hayotlarida qo`llanilib kelingan. "O`zaro yordam va o`zaro hamkorlik" tushunchalari asosida insonlar bir birlariga moddiy va ma`naviy yordam berib kelishgan. Takoful so`zi arabcha "kafala" so`zidan kelib chiqqan va "bir biri to`g`risida o`zaro qayg`urish" ma`nosini beradi. Zamonaviy tizim sifatida esa 1979 yildan joriy etila boshlandi. Islomiy sug`urtalash tizimi Takofulda sug`urta qildiruvchi barcha ishtirokchilar umumiy farovonlik uchun bir maqsadda birlashadilar. Bunda har bir sug`urta qildiruvchi a`zo ehtiyojlandlarga beriladigan ko`makni zaruriy miqdorda omonat sifatida to`laydi. Bunda avvaldan tashkil etilgan hamjiyatga muvofiq barcha majburiyatlar taqsimlanadi va yo`qotilishlar bo`lib olinadi. Ushbu tizimda ishtirok etayotgan hech bir a`zo boshqalarning hisobiga manfaat olmasligi shart qilinadi. Sug`urtalashning bunday joriy etilishi arabchadan tarjima qilinganda "hadya", "xayriya" ta`limoti bo`lgan- "Tabarru"da yuzaga keladi. Har bir sug`urta qildiruvchi Takoful shartnomasida ishtirok etayotgan boshqa a`zolariga ular ma`lum bir xatarli vaziyatlarga duch kelganlarida samimiy yordam ko`rsatish niyatida harakat qilishlari talab etiladi. Takoful shartli ravishda 2 ko`rinishda mavjud bo`lib ular quyidagilardir: 1) Umumiy takoful – tijoriy mulk sug`urtasi amalaiyoti kabi ishlaydi 2) Oilaviy takoful – shaxsiy sug`urta nomi bilan ishlaydigan ammo o`ziga xos farqli jihatlar asosida amalga oshiriladigan Umumiy takoful – mulkni sug`urtalash bo`lib, bunda har bir sug`urta qildiruvchi to`langan mablag`lar hisobidan sug`urtalovchining xarajatlari chiqarib tashlanganidan keyin, qolgan foydaga da`vogarlik qiladi. Bunda omonat – mexanizmi qo`llaniladi. Omonat mexanizmiga ko`ra – mulk egasi sug`urta mukofotini amalga oshirgach, kompaniyaning hissadorlaridan biriga aylanadi natijada har yilning yakunida foydaning bir qismini qo`lga kiritadi. Agar shartnoma amal qilish davrida sug`urta hodisasi yuz bermasa, kompaniya kapitalida uning sug`urta qildiruvchining polis muddati uzaytirish orqai davom ettiriladi. [3] Oilaviy takoful – jamg`armalar tizimini ifodalab, yuzaga kelishi mumkun bo`ladigan turli xavf – xatarlardan sug`urta qilingan shaxsning oila a`zolari himoya qilish maqsadlariga ega bo`lishadi. Ishtirokchilarning doimiy badallari esa, takoful jamg`armasining ikkita hisob varag`iga yo`naltiriladi. Birinchisi kiritilgan mablag`lardan kelgan investitsion daromadlarni olish huquqiga ega ishtirokchi hisob raqami va ikkinchisi – sug`urta polisi yakuniga qadar yashayotgan ishtirokchining o`ziga yoki uning merosxo`rlariga to`lab beriladigan maxsus hisob varaq. [4] Islomiy sug`urtalashning an`anaviy sug`urtalash tizimidan farqli tomonini quyidagilarda ko`ramiz. 1. Takoful ishtirokchilari bir vaqtning o`zida ham sug`urta qildiruvchi, ham bir – birlarini o`zaro sug`urtalovchilar bo`ladi. Sug`urta kompaniyasi esa ishtirokchilarning manfaatini ko`zlab agent sifatida faoliyat yuritadi 2. Ishtirokchilarning kiritgan mablag`laridan kelgan barcha foyda an`anaviy sug`urtalashdagi kabi sug`urta kompaniyasining mulki hisoblanmaydi. Sug`urta operatori – muzoribning xizmat haqqi chiqarilib yuborilganidan keyin qolgan mablag` ishtirokchilar o`rtasida taqsimlanadi. 3. Takofulda faqat islom dini shariati doirasidagi sof xatardan sug`urtalashni amalga oshiradi. Xulosa qilib aytganda, islomiy sug`urtalash konsepsiyasi – Takofulda har bir ishtirokchining kiritadigan sug`urta mukofoti (badali)ning ma`lum bir qismi asosiy maqsad hadya sifatida yoki ehtiyoriy xayriya mablag`i sifatida ko`rib chiqiladi va jamg`armaga yo`naltiriladi. Sug`urta hodisasi yuz bergan vaziyatlarda esa, jamg`armada to`lab beriladi. Ayni shu vaziyatda ortiqcha g`orar(noaniqlik) tushunchasi bartaraf etiladi. Foydalanilgan adabiyotlar 1. ICD-REFINITIV, Islamic Finance Development Report 2022, https://icd-ps.org/uploads/files/ICD%20Refinitiv%20ifdi-report-20221669878247_1582.pdf 2. Islom Hamkorlik Tashkilotiga a`zo mamlakatlar Tashqi ishlar vazirlari kengashining 43- sessiyasi ochilish marosimida ishtirok etgan O`zbekiston Respublikasi Prezidenti vazifasini bajaruvchi Shavkat Mirziyoyev nutqning to`liq matni. <https://uza.uz/uz/posts/zbekiston-respublikasi-prezidenti-vazifasini-bazharuvchi-sha-18-10-2016> 3. Baydaulet Ye. A. Islomiy moliya asoslari.– T.: O`zbekiston, 2019. – B.78. 4. Baydaulet Ye. A. Islomiy moliya asoslari.– T.: O`zbekiston, 2019. – B.80.